

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผลการดำเนินงานตามนโยบาย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จและไม่สำเร็จ รวมทั้งแนวทางและทิศทางการดำเนินงานของคลินิกเวชศาสตร์การเดินทางและท่องเที่ยว ในจังหวัดเขตเศรษฐกิจพิเศษ ของศูนย์หาดใหญ่นวรัตน์ จังหวัดสงขลาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ในอนาคตเป็นการวิจัยนโยบายสาธารณสุข (Health Policy Research) แบบกรณีศึกษา (Case study) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์โดยใช้กรอบกระบวนการนโยบายหรือวงจรนโยบาย (Policy Cycle) ศึกษาเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิในอดีตและปัจจุบันของกรมควบคุมโรค และหน่วยงานการแพทย์และสาธารณสุขที่คลินิกฯ ตั้งอยู่ จำนวนรวมทั้งสิ้น 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยเอกสารแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กรอบแนวคิดประเทศไทย 4.0 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และ 12 แผนพัฒนาการสาธารณสุข และแผนการป้องกันควบคุมโรคในส่วนที่เกี่ยวข้องช่วงปี พ.ศ.2559-2561 เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ แนวคิด ทฤษฎีระบบ การวิเคราะห์วงจรนโยบาย การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การบริหารจัดการ แนวทางและผลการบริหารจัดการในการนำนโยบายไปปฏิบัติ แบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) เอกสารรายงานการประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินการพัฒนาคลินิกเวชศาสตร์การเดินทางและท่องเที่ยวที่กรมควบคุมโรคกำหนด ผลการศึกษารูปแบบการกำหนดนโยบายเป็นรูปแบบการปรับปรุงเพิ่มเติมที่เน้นกิจกรรมในองค์กร (Activity or Action) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทาง และกลไกการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีลักษณะในการพัฒนานโยบายให้ดีขึ้น (Higher stage) สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ตามกรอบแนวคิดประเทศไทย 4.0 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และ 12 แผนพัฒนาการสาธารณสุข และแผนการป้องกันควบคุมโรค ในส่วนที่เกี่ยวข้องในช่วงปี พ.ศ.2559-2561 รูปแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นแบบที่ยึดหลักเหตุผลมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จตามเป้าหมายด้านผลการดำเนินงานตามนโยบายปีงบประมาณ พ.ศ.2560 สามารถดำเนินการผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในทุกองค์ประกอบหลัก ยกเว้นองค์ประกอบหลักที่ 2 ในองค์ประกอบย่อยที่ 2.5 ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ปัจจัยความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เนื่องจากนโยบายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์มีความชัดเจน เข้าใจง่ายในการนำไปปฏิบัติ สำหรับปัจจัยที่มีผลทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ประสบผลสำเร็จ คือ การประสานงานและสนับสนุนงานวิชาการระหว่างหน่วยงานระดับกรมที่รับผิดชอบงานในเรื่องนี้ยังมีน้อย โครงสร้างองค์กรภายในยังไม่เหมาะสม และทีมบุคลากร ยังขาดองค์ความรู้ในทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชศาสตร์การเดินทางอย่างต่อเนื่อง มีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์การเดินทาง และโครงสร้างควรอยู่ภายใต้งานบริการประชากรกลุ่มพิเศษ กลไกการทำงานของคลินิกควรมีการแยกนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มประเทศ

คำสำคัญ : รูปแบบนโยบาย การดำเนินงาน คลินิกเวชศาสตร์การเดินทางและท่องเที่ยว กรมควบคุมโรค เขตเศรษฐกิจพิเศษ ศูนย์หาดใหญ่นวรัตน์ จังหวัดสงขลา

Abstract

The objectives of this study were to investigate model of policy formulation, policy implementation, operating results as policy, factors associated with success and failure, including guidelines and directions for operating in travel medicine clinic in the special economic zone Hatyai Nawarat Center, Songkhla province which was suitable for the context of area in the future. The design of this study was a case study, health policy research. The technique for analysis was policy cycle. The samples were selected by purposive sampling. The samples were eight former and present Department of Disease Control administrators, experts, and staffs from medicine and public health units which have travel medicine clinic. The instruments for this study were 20-year national strategic plan, Thailand 4.0 framework, the eleventh and twelfth National Economic and Social Development Plan, Public health Development Plan, and Disease prevention and control plan which associated in the year 2016-2018. analysis document of inside and outside crisis economic situation, concepts, systems theory, policy cycle analysis, policy formulation, policy implementation, management, guideline and result of management in policy implementation, In-depth Interview, evaluation report of operating results of travel medicine clinic development guideline as Department of Disease Control determined. The results were found that policy formulation model was additional improved model which focused on Activity or Action policy. There were objective setting, guideline, and mechanism of policy implementation in order to achieve objective and policy development qualification to be higher stage which conform to country development direction, Thailand 4.0 framework, the eleventh and twelfth National Economic and Social Development Plan, Public health Development Plan, and Disease prevention and control plan which associated in the year 2016-2018. The policy implementation model were model which focused on the principle of reason and there are steps in activity implementation moving to successful goals. The policy operating results, it was found that in the fiscal year 2017, almost all of the main components has been achieved except the main component 2, subcomponent 2.5. The successful factors for policy implementation were as policy conformed to the objectives which were clear, easy to understand and implement while the failure factors were due to the coordination, the less technical support from the departmental units, and the inappropriate infrastructure. Moreover, the staffs still lacked of knowledge in practice. The recommendation for further policy and

practice were to continuously develop personnel 'competencies, and build network of travel medicine. Furthermore, the structure of travel medicine should be within the special population group service job and the mechanism for clinic implementation should also classify travellers into group of countries.

Keywords : Model, Policy, Operation, Travel Medicine Clinic, Special Economic Zone, Hatyai Nawarat Center, Songkhla province